

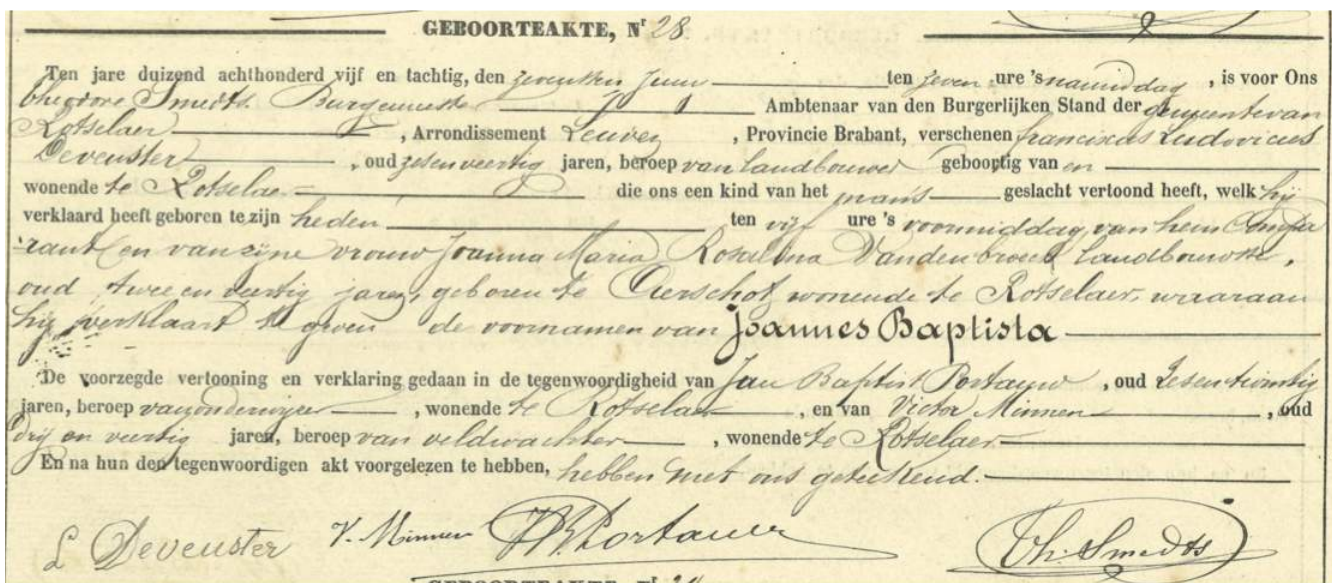
Joannes Baptista De Veuster

(° 1885 - † 1916)

Op het ogenblik dat het vrijheidsbeeld onderweg was vanuit Frankrijk naar de haven van New York wordt te Rotselaar op 7 juni 1885 om vijf uur in de morgen mijn overgrootvader Jan (Joannes Baptista) De Veuster geboren.

Wist je dat.....

Dat Jan volgens zijn geboorteakte zijn achternaam als Deveuster had moeten schrijven, maar hij tekent steeds met De Veuster!

Hij is het zevende kind van negen van vader Louís (Franciscus Ludovicus De Veuster) en van moeder María (Joanna Maria Rosalia Vandenbroeck). Louís en María waren al 46 en 42 jaar oud wanneer Jan werd geboren.

Wist je dat.....

Dat vader Louís de eerste van de generatie De Veuster's die kon lezen en schrijven!

Van zijn jeugd is echter niets bekend.

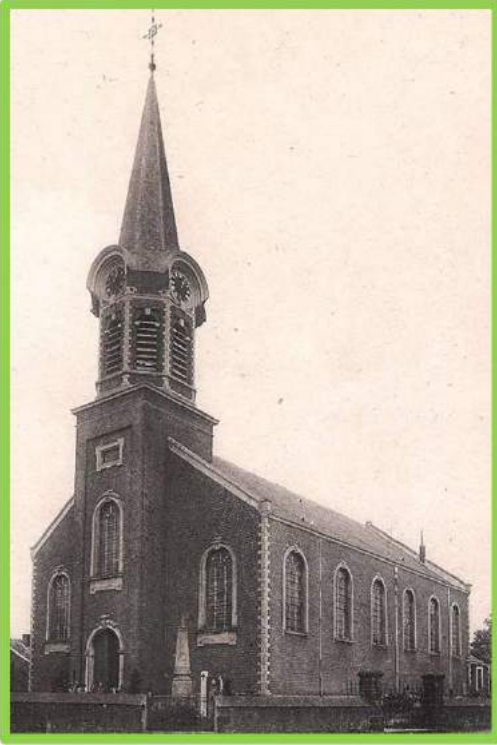
Jan huwt op zijn 22ste te Nieuwrode op 4 december 1907 met de één jaar oudere landbouwster Maria Rosalia Ons (Roàs van 't Rot). Rozalie werd geboren te Nieuwrode op 3 mei 1884 "op het Rot" (zie ook wist je dat...).

De getuigen waren de broer van Jan, Petrus De Veuster en de broer Van Rozalie, Franciscus Ons.

Wist je dat.....

Het Rot een parochiegehucht van Nieuwrode op een hoogte ligt van 60 meter met een stijgingspercentage van gemiddeld 4,3% en maximum 8,3%. Deze "berg" wordt in de wielersport vaak gebruikt omdat hij een echte kuitenbijter is met een afstand van 0,85 km en een hoogteverschil van 37 meter.

Hun kerkelijk huwelijk werd op de zelfde dag in de kerk Sint-Lambertus (zie foto hieronder) van Nieuwrode voltrokken door pastoor M. Post.

Sint Lambertuskerk van Nieuwrode

Op de dag van zijn huwelijk in 1907 was Jan landbouwer van beroep. Bij de geboorte van mijn grootvader Louis in 1908 was hij dagloner (zie wist je dat...) en fabriekswerker bij de geboorte van zijn tweede zoon Jef in 1910. Bij de geboorte van zijn dochter Liza in 1911 was hij opnieuw landbouwer.

Wist je dat.....

Een dagloner is een arbeider die per dag werd betaald en die met name in de land- en tuinbouw werkte. De dagloner had geen vaste betrekking en verdiende daardoor niet als er geen werk voorhanden was. Toch was hij met zijn gezin vaak afhankelijk van één boerderij, waarbij hij op loopafstand woonde.

Jan en Rozalie woonden in het 't Veld (nu St. Ceciliaalaan n° 24) te Rotselaar. Jan en Rozalie hadden ook vee en wanneer er een koe geslacht werd, verkochten ze er delen van.

Dan werd er een schraag aan de ingang van het erf gezet waarop de stukken vlees werden tentoongesteld.

Buren en voorbijgangers konden dan stukken van het rund kopen. (Volgens de getuigenis van zijn kleinzoon Marcel De Veuster)

Jan en Rozalie kregen drie kinderen:

- Petrus Ludovicus De Veuster (bijgenaamd als vovo voor de kleinkinderen en achterkleinkinderen, en als Louis, Lodde voor de kenissen), geboren te Rotselaar op 10 mei 1908 en overleden te Tremelo op 21 december 1994 (mijn grootvader)
- Josephus De Veuster (bijgenaamd Jef), geboren te Rotselaar op 19 mei 1910 en overleden te Haacht op 5 mei 1991.
- Anna Maria Eliza De Veuster (bijgenaamd Liza, Eliza), geboren te Rotselaar op 2 augustus 1911 en overleden te Leuven op 14 april 1990.

Handtekening van Jan De Veuster bij de geboorte van mijn grootvader Louis in 1908

ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand der gemeente

Ten jare duizend negenhonderd ^{negentien} ~~zeventien~~, den ^{Weder} Daeubes
om ^{tien} ~~zeven~~ ure ^{voor} ~~na~~ middag, zijn voor Ons Jan Louis Glaes ^{Brugge}
^{meester} Ambtenaar
van den Burgerlijken Stand der Gemeente Nieuw Rhodé
Arrondissement ^{Leuven}, Provincie ^{Brabant},
en in het gemeentehuis van deze lokaliteit, in openbare zitting verschenen: Jan Bapt

De Veuster, landbouwer woonende te Rotselaer, en
aldaar geboren den zevende juni acht tien honderd
vijf en tachtig blykens extrakt uit zijnen geboorte akt
hier aangevoegd meederjarige zooh van Francis Louis
De Veuster overleden te Rotselaer volgens bevestiging van
zijne overlevende echtgenote, en van Johanna Maria
Rosalia Van den Broek oud vier en zestig jaren land-
bouwerster woonende te Rotselaer hier tegenwoordig
en in dit huwelyk toestemmende De Bruidegom
heeft voldaan aan de nationale militia van zijne
klas blykens certificaat hieraangevoegd. En Karla rosalia
Ons landbouwerster woonende te Nieuw Rhodé en aldaar
geboren den derde Mei acht tien honderd vier en tachtig
blykens extrakt uit haren geboorte akt hieraangevoegd
meederjarige dochter van Ghuiliam Ons overleden te Nieuw
Rhodé volgens bevestiging zijner overlevende echtgenote
en Wanda Philomena Blekers oud zestig jaren landbou-
ster woonende te Nieuw Rhodé hier tegenwoordig en
toe stemmende Partijen contraktanten hebben ons ver-
klaard dat zij geene akt van huwelyks voorwaarden hebben
aangegeven

Welke comparanten ons hebben aanzoekt over te gaan tot de voltrekking van het onder-
hen ontworpen huwelyk, waarvan de afkondiging aan de voornaamste deur van ons
gemeentehuis aangeplakt is geweest
als ook te Rotselaer op zondag
vier en twintigste laast leden om twee uren s' morgens.

Geen verzet tegen dit huwelyk ons te kennen gegeven zijnde, en voldoende aan hun
verzoek, hebben Wij, na lezing gegeven te hebben van al de bovengemelde stukken, alsmede
van het kapittel zes des titels van het Burgerlijk Wetboek handelende over het Huwelyk,
aan den aanstaanden echtgenoot en aan de aanstaande echtgenote gevraagd of zij elkander
tot vrouw en tot man willen nemen; ieder van hen afzonderlijk en bevestigend geantwoord
hebbende, verklaren Wij, in den naam van de wet, dat door het huwelyk vereenigd
zijn Jan Baptist De Veuster, en Maria Rosalia Ons van
al hetgeen wy hebben opgesteld dezen akt is de koninkrijksdag
van Jodas Schenk tot negen en veertig jaren, landbouwer
te Rotselaer, broeder van den heer de Gans, De heer De Veuster oud
zeu en dertig jaren, landbouwer te Rotselaer in traider van de
Bruidegom, Francis Ons oud acht en dertig jaren, mynkerker
te Rotselaer, broeder van de kint, en Corneel Kennis oud
acht en dertig jaren, dagloont te Nieuw Rhodé, Schoon broeder van de kint
Nank van akt, en na gedaane voorspelling hebben de verschyners met
deze op de kint, uit gelyken en moeder van de kint die kint
hebben by onze bescheid niet te kunnen.

ÉTAT CIVIL
Carnet délivré en
exécution de l'art. 16
de la Constitution.

Boekje afgeleverd in
uitvoering van art. 16
der Grondwet.

Rotselaar

+ 29 Oct. 1916

N°

Nous soussigné, Officier de l'Etat civil, certifions que
Wij ondergeteekende, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, verzekerden

dat Yan Baptist De Keuster, land
bouwer te Rotselaar en aldaar geboren
den 7 Juni 1885, zoon van Francis Louis
Overbeek, en van Joanna Maria Rosalia
Van den Broeck, landbouster te
Rotselaar,

en Maria Rosalia Ons, land
bouster Willema van Nieuw-Rhode en aldaar
geboren den 1 mei 1884, dochter
van Guillem Overbeek, en van
Maria Philomena Decker, landbouster
te Nieuw-Rhode

ont contracté mariage devant Nous, à la Maison communale,
voor ons hebben huwelijk aangegaan, ten Gemeentehuize,

Nieuw-Rhode le 4 December 1907
den

J. L. Claes

Roza Ons & Jan De Veuster

Wist je dat.....wij "sussen" zijn!

Bij de geboorte van mijn overgrootvader Jan en grootvader Louis was Theodoor Smedts (zie doodsprentje hiernaast) burgemeester.

Theodoor Smedts en zijn echtgenote Paulina Van den Panhuizen staan in mijn stamboom onder de boom "Ons".

Theodoor Smedts was de stichter van de brouwerij "De Toren". De brouwerij die vlak naast de donjon of "Toren ter Heide" gelegen was, kreeg de toepasselijke naam "de Toren". Theodoor Smedts werd later burgemeester (katholieken) van Rotselaar en was de concurrent van de Mena (liberalen). De fanfare van Rotselaar was één van de goede afnemers van hun bier. Binnen de fanfare kwam er echter onenigheid en de meer liberaal denkende tak wou het bier van de familie Smedts niet meer drinken. De fanfare werd gesplitst: de liberalen "St.-Cecilia" (de geuzen), gingen bier drinken van Edouard Meynckens (Mena), de "Ware Vrienden" (de sussen) bleven het bier van Smets drinken. Theodoor Smedts verhuisde in 1904 naar het dorp in Rotselaar. Hij is burgemeester geweest van 1875 tot 1911 en is overleden in 1913.

Theodoor Smedts

Loortje41

www.delcampe.net

En toen kwam Den Grooten Oorlog.....

(Gebaseerd op het verhaal "1914 in de regio Haacht. Kleine dorpen in de Grote Oorlog - R. Casteels en G. Vandegoor - Hagok - 1993")

De feiten waarover ik hieronder zal schrijven gaan over de dagen voor en tijdens de eerste uitval van de Belgische strijdkrachten tussen 25 en 26 augustus 1914. Ze voeren een frontale aanval uit tegen de Duitse stellinglijn Merchtem-Leuven-Aarschot. (De tweede uitval tussen 9 september en 13 september 1914 is beter gekend als de "Slag aan de Molen")

Jan wordt gevangen gehouden als burger en moet op weg naar Duitsland. Hij vertrekt onder dwang uit Rotselaar op 27 augustus 1914, om er terug te keren op 2 februari 1915.

Aan de hand van het pastoorsverslagen van pastoors Remi Wouters (Rotselaar) en Aloysius Heylen (Wezemaal), dorpsgenoot Eugene Van Haegenborgh en Franciscus Moons (bijgenaamd Sooi de schrijnwerker uit de Langestraat van Wezemaal) tracht ik de gebeurtenissen en lijdensweg door de ogen van Jan te reconstrueren.

Wat was de oorzaak?

Op 19 augustus 1914 trekken de meeste Belgische toepen zich terug. Enige lansiers en verkenners werden achtergelaten om de Duitse opmars te

vertragen. Dit gebeurde ook te Rotselaar. Ondertussen werden er burgers ervan verdacht in Aarschot een Duitse generaal Johannes Stenger, bevelhebber van de 8ste Duitse infanteriebrigade te hebben doodgeschoten. De Duitsers krijgen niet genoeg vrijheid om te plunderen waardoor ze de mannen van Rotselaar opsluiten in de kerk.

Wist je dat ...

Een lansier een cavalierist was van een lichte eenheid, gewapend met een lans. Meestal droeg hij ook een paar pistolen en een gebogen sabel.

Bij het binnenvallen te Rotselaar begonnen ze systematisch alle huizen te doorzoeken naar verborgen wapens. Ook de kerk werd doorzocht. Er kunnen daar immers wapens verborgen zijn want de priesters worden als de vrijeschutters of franc-tireurs.

Wist je dat ...

Een franc-tireur of vrijeschutter een persoon is die een invallend vijandelijk leger nadeel probeert te berokkenen, zonder dat hij een soldaat van een geregelde strijdmacht is en een uniform draagt dat hem als zodanig kenbaar maakt. Het gaat dan ook om burgerstrijders die niet als militair worden erkend door hun eigen of een buitenlandse overheid.

Wat opvalt is dat de Duitse officieren de Vlaamse bevolking in het Frans of Duits aanspreekt wat de communicatie sterk bemoeilijkt en beïnvloed.

In het dorp ziet men niets dan Duitse soldaten, opengebroke deuren, verbrijzelde vensters maar geen inwoners. Een officier, is met een schildwacht de pastorie binnengestormd. Met woeste gebaren verklaren zij "das ist unzeres Haus". De pastoor Remi Wouters, de onderpastoor De Mayer, leraar aan het bisschoppelijk college van Aarschot Verpoylt, de heer Oscar Vanden Eijnde, burgemeester van Gelrode, dewelke er een schuilplaats hadden gezocht, worden als krijgsgevangenen beschouwd. De burgemeester van Rotselaar, Gaëtan de Wouters d'Oplinter, wordt in alle haast ontboden en wordt onder bewaking bij hen gevoegd. Juist ervoor had hij nog enkele gemeentelijke dossiers bij hem thuis, in het kasteel Rega's Hof, in zijn kelder veilig opgeborgen.

Wist je dat ...

Oscar Van den Eynde landbouwingenieur werd aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Hij werd gemeenteraadslid (1895) en burgemeester (1896) van Gelrode.

Van 1902 tot 1919 was hij provincieraadslid voor de provincie Brabant. In 1919 werd hij verkozen tot katholiek volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Leuven en vervulde dit mandaat tot in 1922.

In 1929 verkreeg hij voor hem en zijn nazaten 'de Rivieren' te mogen toevoegen aan de familienaam. Hetzelfde jaar werd hij in de Belgische erfelijke adel opgenomen. Het huidige kasteel "Ter Rivieren" werd in 1880 gebouwd door Oscar. Bij de Duitse inval in 1914 vluchtte hij met zijn gezin, waarop het kasteel door het Duitse leger werd ingepalmd en beschadigd. Zijn dochter Jacqueline noteerde de dramatische oorlogsgebeurtenissen in haar dagboek.

Kasteel Rega's Hof

Wist je dat....

Ridder Gaëtan de Wouters d'Oplinter werd geboren in het Rega's Hof, het huidige kasteel in Rotselaar-Heikant op 12 oktober 1878. Hij huwde met Maria Theresia Goethals op 14 september 1903. Samen hadden zij 13 kinderen en 50 kleinkinderen.

Gaëtan behaalde een graduaat in de rechten aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Hij werd later schepen van Onderwijs te Rotselaar onder het burgemeesterschap van Theodoor Smedts. Na diens overlijden werd Gaëtan zelf burgemeester, van 18 april 1913 tot mei 1921.

Na de oorlog werd hij geëerd en geroemd voor zijn inzet en moed tijdens de moeilijke oorlogsperiode bij het begin van zijn burgemeesterschap.

De Wouters was actief in de katholieke beweging, hij was lid van de kerkfabriek van Rotselaar en stichter van de 'Raiffeisenkas' in Rotselaar (Het net van Raiffeisenkassen groeide later uit tot de Cera Bank, die in 1998 opging in KBC)

Zijn dagelijks leven ging vooral uit naar het beheer van zijn goederen, de opvoeding van zijn kinderen en de aandacht voor zijn vrouw.

Aan het einde kreeg hij hardnekkige keelkanker (hij was een verstokt roker), werd een tijdje in het ziekenhuis in Leuven verzorgd, maar stierf aan het einde van de Tweede Wereldoorlog op 3

Gaëtan de Wouters d'Oplinter

répondre

Bourgmestre

1944

Madame GAËTAN DE WOUTERS d'OPLINTER;

Le Chevalier LAMBERT DE WOUTERS d'OPLINTER, lieutenant de réserve, et Madame LAMBERT DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier et Madame JACQUES DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier et Madame GUILLAUME DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier HENRI DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier ALBERT DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier et Madame ANTOINE DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier ANDRÉ DE WOUTERS d'OPLINTER, en religion Frère Michel-Etienne des Ecoles Chrétiennes; le Chevalier DIDIER DE WOUTERS d'OPLINTER, novice de la Cie de Jésus; Monsieur FRITZ WOLTERS et Madame FRITZ WOLTERS, née DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier PHILIPPE DE WOUTERS DE BOUCHOUT, lieutenant de réserve, et Madame PHILIPPE DE WOUTERS DE BOUCHOUT, née DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier EMMANUEL DE WOUTERS DE BOUCHOUT et Madame EMMANUEL DE WOUTERS DE BOUCHOUT, née DE WOUTERS d'OPLINTER; Mademoiselle NICOLE DE WOUTERS d'OPLINTER; Mademoiselle CLAIRE DE WOUTERS d'OPLINTER;

Mademoiselle GENEVIÈVE DE WOUTERS d'OPLINTER; les Chevaliers EMMANUEL, JEAN-PIERRE et YVES DE WOUTERS d'OPLINTER; Mesdemoiselles MARIE-CÉCILE, JACQUELINE et VÉRONIQUE DE WOUTERS d'OPLINTER; le Chevalier MICHEL DE WOUTERS d'OPLINTER; Mesdemoiselles BERNADETTE, COLETTE et ANNE DE WOUTERS d'OPLINTER; Messieurs JOSEPH, THIERRY, FRANÇOIS, CHRISTIAN et PIERRE WOLTERS; les Chevaliers HUBERT, ANDRÉ et ETIENNE DE WOUTERS DE BOUCHOUT; Mademoiselle WIVIANNE DE WOUTERS DE BOUCHOUT; le Chevalier BRUNO DE WOUTERS DE BOUCHOUT; Mademoiselle MARIE-PAULINE DE WOUTERS DE BOUCHOUT;

Le Chevalier RENÉ DE WOUTERS d'OPLINTER, consul de Belgique honoraire; Madame EDMOND LINARD; Monsieur JOSEPH GOETHALS, lieutenant de réserve; Madame JOSEPH GOETHALS et leurs enfants; Madame LOUIS GOETHALS et son fils; Monsieur et Madame JEAN GOETHALS et leurs enfants; le Baron et la Baronne VICTOR VAN EYLL leurs enfants, beaux-enfants et petits-enfants; Monsieur et Madame COPPIETERS leurs enfants, beau-fils et petites-filles; la Baronne DELA KETHULLE DE RYHOVE ses enfants, beau-fils et petits-enfants; Mademoiselle ADRIENNE GOETHALS; Madame MAURICE HOLVOET et ses enfants;

La Douairière DE BAY; Madame Zoé DE BAY, religieuse du Sacré-Cœur, ont l'honneur de vous faire part de la perte douloureuse qu'ils viennent d'éprouver en la personne de

MESSIRE

Gaëtan-Marie-Ernest-Antoine-Joseph de WOUTERS d'OPLINTER

Chevalier héréditaire du Saint Empire Romain

Ancien Bourgmestre de Rotselaer
Chevalier de l'Ordre de la Couronne avec Rayure d'Or
Croix civique de 1re classe
Décoration agricole de 2me classe

leur époux, père, beau-père, grand-père, frère, beau-frère, oncle, grand-oncle et neveu bien-aimé, né au château du Heykant à Rotselaer, le 12 octobre 1878, et y pieusement décédé le 3 janvier 1944, muni des Sacrements de Notre Mère la Sainte Eglise et de l'Indulgence Plénière in Articulo Mortis.

Le service solennel suivi de l'inhumation sera célébré le vendredi 7 janvier, à 11 heures, en l'église de Notre-Dame du Perpétuel Secours, Heykant-Rotselaer.

Les vigiles seront chantées la veille, à 17 h. 30.

PRIEZ DIEU POUR LUI

Château du Heykant, Rotselaer, le 3 janvier 1944.

Ni fleurs, ni couronnes.

Trains pour Wesemael au départ de Louvain, à 9 h. 30 et 10 h. 10.

IMP. WOUTERS-ICKX

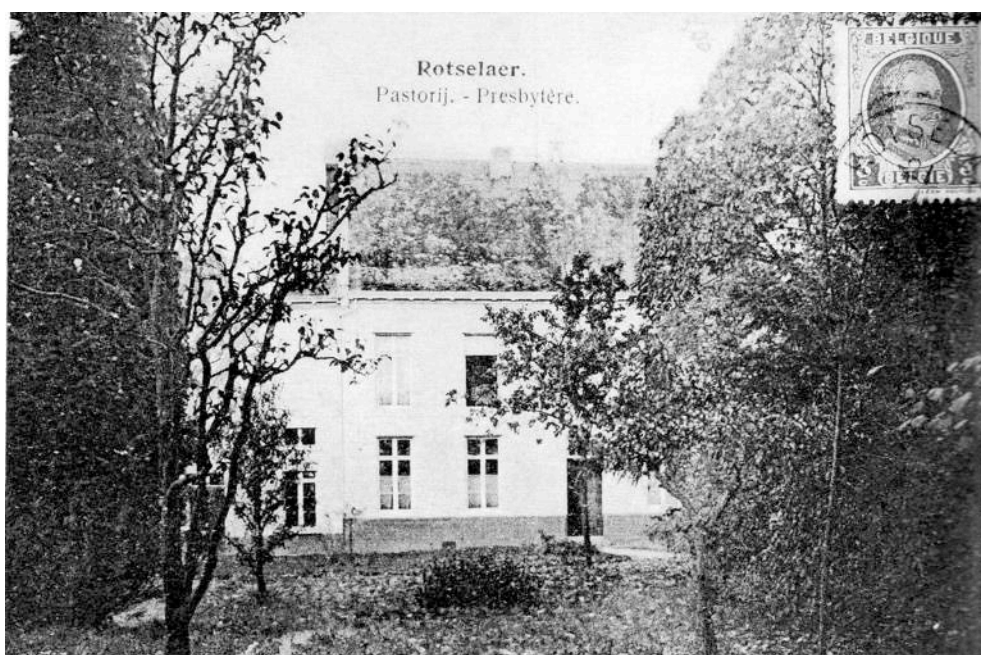
3110

Aanstands begon het onderzoek van de pastorie van in de kelder tot op de zolder. Wapens moesten er verborgen zijn! De burgers hadden geschoten! De gijzelaars zouden gefusilleerd worden. Daarna moest de pastoor mee een ronde maken in het dorp om de bevolking te gaan verwittigen dat elke vijandelijke daad tegen de troepen de doodstraf van pastoor en burgemeester tot gevolg zou hebben. Weldra wordt de burgemeester bij de staf geroepen. Nogmaals volgt een bedreiging tegenover de bevolking. Een oorlogsschatting wordt geëist: 30.000 fr. En 700 kg haver (1000 kg volgens burgemeester de Wouters d'Oplinter). De burgemeester tracht hen te doen verstaan dat hij misschien 30 fr. Zou kunnen vinden in een verlaten dorp, maar geen 30.000 fr. De 700 kg haver worden gevonden.

De 19de augustus worden 7 inwoners gedood en 35 woningen brandden af.

Rond 11 uur in de voormiddag komt de ingekwartierde overste afscheid nemen en in gebroken Frans zeggen dat de burgerbevolking ongelijk heeft zich in de oorlog te mengen: "Le sort des nations se décide sur le champ de bataille." Onafgebroken trekken de troepen voorbij langs de grote weg. Akelig weerklinken de bijtende stemmen van de commanderende officieren, het getrappel van de paarden, het gerij van de kanonnen. Zo zijn de eerste 24 uren van de gevangenneming verlopen. De enige bewaker die nog overblijft, geleidt de gevangenen naar de grote weg te midden van de troepen. Bedreigingen en bespottingen weerklinken van alle kanten. Eindelijk heeft het treurspel lang genoeg geduurd. We worden vrij gelaten en onder begeleiding terug naar de pastorie gebracht. Een massa troepen trekken voorbij.

Op 20 augustus komen nieuwe Duitse troepen aan. Kolonel von Jacobi logeert in de pastorie. Enkele vluchtelingen keren terug naar huis. Troepen, vooral artillerie, trekken gedurig voorbij. De volgende dag gaat rustig voorbij, afgezien van een oproeping van de mannelijke inwoners die met de

De pastorie van Rotselaar

handen in de lucht moeten plaatsnemen tegen de muur van brouwerij Meynckens (zie ook “Wist je dat”). De pastoor moet nog eens op stap om de bevolking te vermanen. De vluchtelingen die zich in de omtrek verborgen hadden, komen terug. Het vee moet immers verzorgd worden. Vele koeien hebben zich reeds losgerukt en dwalen overal rond.

Op 22 augustus, een zaterdagavond, wordt de mannelijke bevolking in de kerk gejaagd. Zo zal men beletten dat de bevolking een aanslag pleegt op de soldaten en zal er dus geen weerwraak nodig zijn. Hoe bezorgd! Een akelige nacht in de kerk volgt voor 400 tot 500 mannen. Langzaam kruipen de uren voorbij in de halve duisternis waar men het zacht gefluister van moedeloze mensen en de zware stap van de Duitse bewakers hoort.

Wist je dat ...

Vermits de liberalen het bier van de katholieken niet meer wilden drinken verkozen ze dan maar om het Jack-Op bier van Werchter te drinken. Edouard Meynckens besloot om in de brouwerij in Werchter te gaan werken. Daar leerde hij zijn “stiel”. Toen de tijd er rijp voor was besliste hij om zelf met een brouwerij te beginnen in zijn U-vormige hoeve.

Het hoevegebouw werd in 1897 omgebouwd tot brouwerij. Alle activiteiten van de kleine brouwerij concentreerden zich tegen de provinciale weg. In 1905 maakte de oude boerderij plaats voor een nieuw woonhuis. Boven één van de ramen van het woonhuis staat nog steeds de volgende tekst: Ed. Meynckens-SC-1905 (SC=Sabrina Cordemans, de vrouw van de stichter). Van op de straat bekeken had je links eerst het woonhuis, dan de inrit, daarnaast een werkkruimte(bureel), verder de “vierkante” schoorsteen met de stoomketel, daarnaast de machinekamer en dan de brouwerij. Achter het bureel waren er 4 ruimtes die dienst deden als magazijn, kolenmagazijn en remise. Achter het woonhuis bevonden zich enkele kelders met daarvoor een overdekte loskade.

Later werden ook nog hangars, een remise, een garage en een paardenstal gebouwd. Naast de brouwerij had men een open ruimte : “den hof”. Dit is de plaats waar nadien het hoofdgebouw van de Mena kwam (1933). Door de jaren heen werden er verschillende verbouwingen gedaan. Na de Eerste Wereldoorlog kwam er een dakkapel om zakken met een katrol gemakkelijker naar boven te hijsen. Er kwam ook een nieuwe ronde schoorsteen die een stuk hoger was dan de vorige. De twee zonen van Edouard, Achilles en Valère, hielpen ook mee in de brouwerij.

Op 23 januari 1914 sloeg het noodlot echter toe. Achilles raakte bij het oliën van een machine met zijn sjaal gekneld in een tandrad en werd tussen de machines gewurgd.

BOVEN
Oude brouwerij met vierkante
schoorsteen

ONDER
Oude brouwerij met ronde
schoorsteen

De andere zoon, Valère, volgde brouwerijschool te Leuven en ging nadien in verschillende landen stages doen (Duitsland, TsjechoSlowakije). Vlak voor de Eerste Wereldoorlog uitbrak ging hij in de brouwerij in Elsene (Ixelles) van de familie Lanoy werken.

De oorlog 14-18 bracht veel ellende mee. Er werden materialen (koper om militair materiaal mee te maken) maar ook paarden meegenomen door de Duitse bezetters. Ook de brouwerij van Meynckens kreeg bezoek! Tijdens en na de oorlog waren de gebruikelijke grondstoffen om bier te maken bijna niet meer te verkrijgen. Men gebruikte dan maar graan en bieten om te brouwen. Door het gebruik van verschillende grondstoffen kon men geen constante kwaliteit meer leveren. Van brouwen kwam niet veel meer in huis, zeker niet toen vader Meynckens in 1916 overleed. Na de eerste wereldoorlog moesten vele brouwerijen in ons land de deuren sluiten. Diegene die overeind bleven gingen samenwerken. De zoon, Valère, wilde de brouwactiviteiten verder zetten, maar dat kon hij niet alleen. Hij zocht en vond hulp bij Henri Nackaerts om verder bier te brouwen in Rotselaar. De Brouwerij de Mena is ontstaan.

Op 23 augustus, rond 5 uur mogen we de kerk verlaten. Niemand denkt eraan dat het zondag is. Afgemat trekt iedereen naar huis. Nog altijd trekken troepen voorbij. Wat zal ons arm leger kunnen uitrusten tegen zulke massa soldaten en zulk prachtig leger? De plunderingen zijn reeds begonnen, linnen en dekens zijn reeds meegenomen. Het fruit in de tuinen, alhoewel het nog groen is, werd reeds geroofd. De bevolking laat hen echter niet genoeg vrijheid. Daarom worden ze terug naar de kerk gebracht, onder hen ook Jan. Ondertussen zijn er huizen in brand gestoken en burgers vermoord, zodat na enige dagen 65 huizen in de as liggen en 22 mannen neergeschoten werden (69 huizen en 27 burgers volgens burgemeester de Wouters d'Oplinter).

26 augustus. Nadat we de nacht in de kerk hadden doorgebracht, worden we ditmaal 's morgens niet vrijgelaten. In de voormiddag komen er gevangenen toe uit de omtrek. Er zijn ook vrouwen en kinderen bij van Wijgmaal, Herent en Wakkerzeel. Er is geen eten meer in 't dorp, op een stukje zwart brood en wat slechte koffie na. En maar steeds komen er nieuwe gevangenen toegestroomd. De kerk is vol.

27 augustus. Deze voormiddag wordt ook pastoor Van Bladel van Herent in de kerk opgesloten. Daar is hem een plaats bij het zijaltaar aangewezen; Doch men ziet hem gedurig opstaan, hij wil tot het volk spreken. Hij loopt naar een Duitse bewaker en schijnt het hoofd verloren te hebben.

Op weg naar Duitsland...

Donderdagnamiddag moeten we de kerk uit en in een brandende zon langs de steenweg in de richting van het station marcheren (het was kapitein-commandant Josephson van het 2de bataljon van het 53ste Landwehrrégiment die de groep van een duizendtal van Rotselaar naar Leuven begeleidde). We lopen in rijen van vier. Een officier, met de revolver in de hand, wandelt met dreigende blik langs de verschrikte gijzelaars. Vooral de priesters zijn op een goed zichtbare plaats opgesteld.

Zijaltaar kerk Rotselaar

Eugeen Van Haegenborgh die door de schrik zich had verborgen in het hooi, vraagt zich af of hij zich ook niet zou gevangen laten nemen. Angstvolle vraag. Een uur later kwam hij te weten dat de dag eerder alle vrouwen, kinderen, ouderlingen, zelfs zieken en gebrekkigen het dorp hadden moeten verlaten.

Mijn grootvader Louis De Veuster heeft me eens toevertrouwd dat hij samen met moeder Rozalie, broer Jef en zus Liza naar Engeland zijn gevlucht en daar bij de echtgenote van een Engelse kolonel verbleven.

Eugeen laat zich gevangen nemen en komt terecht bij een commandant die tamelijk goed de Franse taal kent.

Hij wilde de commandant doen begrijpen dat zij allen onschuldig waren, dat het een Belgische soldaat was die geschoten had, enz. En er kwam een gesprek tot stand.

“Moi pas d'affaires avec”, snauwde hij Eugeen toe.

“Moi vous prendre mit nach Deutschland”. – En toch bleef hij eerder vriendelijk en vervolgde:

“Ici vous trouverez une famille”.

“Oui, mon commandant”.

“Vous connaissez ces gens?”

“Oui, mon commandant”.

“Vous prendre ces enfants mit nach Deutschland”

“Oui, mon commandant”.

Er waren daar zeven kinderen van wie de moeder enkele weken geleden overleden was. De vader was gemobiliseerd om met paard en kar de gewonde soldaten en burgers weg te voeren.

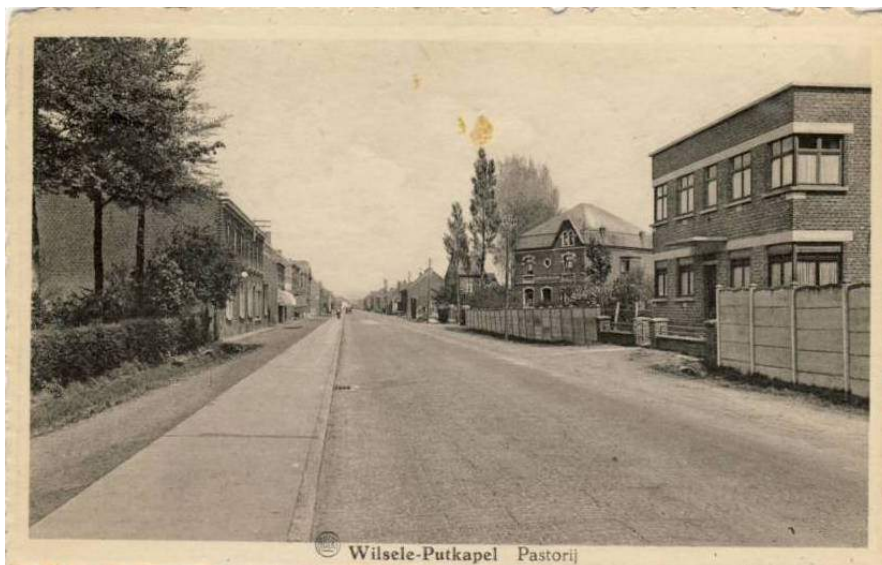
“Venez encore avec” – en zo trokken we verder.

We gaan op weg naar Leuven. Velen van de ongelukkige reisgezellen zijn reeds te been van in de vroege morgen en moeten het zonder eten of drinken stellen. Er heerst een brandende hitte.

Onderweg ziet Jan in een gracht dicht bij station van Rotselaar de lijken van vader Louis (30 jaar) en zijn zoon Jan Van Deuren (17 jaar) liggen. De barbaren dwingen ons die slachtoffers goed te bekijken. Dicht bij Wilsse-Putkapel ontmoeten we Jozef Smedts van Rotselaar. Hij wordt opgeleid tussen twee Duitsers; de ongelukkige zal het met de dood bekopen.

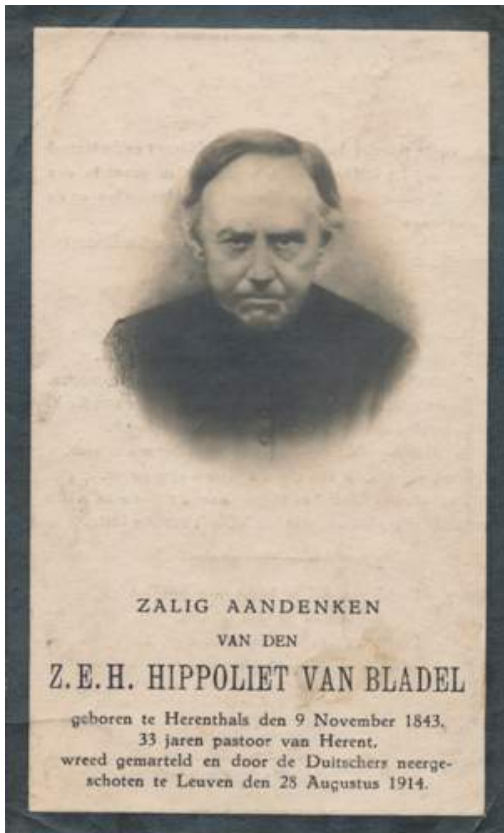

Martelarenmonument aan de kerk van Rotselaar met de namen van vader en zoon Van Deuren en Jozef Smedts

Wilsse-Putkapel Pastorij

Eens Wilsele-Putkapel voorbij wordt er een kwartier halt gehouden. De pastoor van Herent, Jean Hippolyte Van Bladel, komt de pastoor van Rotselaar spreken. Hij is nu tamelijk kalm maar hij is ervan overtuigd dat hij gaat vermoord worden. Helaas, hij sprak de waarheid! (zie ook "Wist u dat..."). En nu verder tussen twee rijen Duitsers die niets dan bedreigingen voor ons over hebben.

Wist je dat ...

Pastoor Jean Hippolyte Van Bladel was op het ogenblik van de gebeurtenissen bijna 71 jaar oud. Over zijn laatste dramatische levensdagen bestaan een aantal, meestal gelijklopende verhalen.

Toen hij de verschrikkelijke ravage en het menselijke leed zag dat zich op 25 en 26 augustus over zijn parochie had uitgestort, ging hij samen met zijn onderpastoor E. H. Huypens bij twee Duitse officieren smeken om medelijden voor zijn arme parochianen. Men negeerde hem en hij ging terug naar de pastorie, waar een 200-tal mensen in de tuin een toevlucht hadden gezocht. Pastoor Van Bladel stuurde zijn onderpastoor de tuin in om de mensen op te beuren. Die zag zijn pastoor nooit meer levend terug, want tijdens deze korte afwezigheid kwamen Duitse soldaten hem ophalen.

Samen met een massa andere burgers werd hij gedwongen de lange lijdensweg te gaan via den Doren naar Tildonk en Rotselaar waar zij in de nacht van 26 op 27 augustus in de kerk van Rotselaar werden opgesloten.

Pastoor Van Bladel, totaal uitgeput en op de rand van een zenuwinzinking, liep steeds over en weer en bleef maar herhalen dat hij niets had misdaan. Deze opwindning mishaaide de Duitse soldaten, die hem geboden te zwijgen en hem ervan beschuldigden de andere burgers op te hitsen. Een aantal soldaten begonnen hem te duwen en te slaan.

Vroeg in de morgen van 28 augustus, rond 5 uur, grepen vier soldaten hem bij armen en benen. De Duitsers liepen met hem naar de afrastering rond het standbeeld van Sylvain Van de Weyer, dat toen nog voor het station prijkte. Ze gooiden hem neer tegen het ijzeren hekken. De vier soldaten gingen enkele passen achteruit en bevalen de gevangenen zich om te draaien. In die tussenpoos was pastoor Van Bladel op een knie recht gekropen en met twee vingers als bij een eed ten hemel geheven, riep hij: 'God zal u straffen!' Toen weerklonken er 5 of 6 schoten en de priester viel neer.

Pastoor Van Bladel werd ter plaatse begraven in het graspleintje voor het station. Op 15 januari 1915 werd het lichaam, samen met dat van zijn lotgenoten opgegraven. Op 10 februari 1915 werd het lichaam overgebracht naar het kerkhof van Herent, waar pastoor van Bladel te ruste werd gelegd naast de sacristie.

In de zitting van 11 april 1919 besliste de gemeenteraad van Herent de vroegere 'Kerkweg' om te dopen tot 'Van Bladelstraat' als eerbetoon

Enkele oude mannen, onder wie de koster van Wezemaal, alsook drie kleine kinderen mochten naar huis terug. Terwijl we daar stonden, trok een Duitse eenheid met lastwagens en kanonnen voorbij. We werden door deze manschappen voortdurend bespot en vooral de priesters moesten het ontgelden. We gingen voort in de richting van Wijgmaal. Onderweg werden verscheidene mannen gestampt en geslagen omdat we zij niet goed konden volgen. Nadat we te Wijgmaal de vaartbrug overgestapt waren, ontmoeten we nog een hoop vrienden afkomstig van de gehuchten Wezemaal, Beversluis en de Heikant. Zij werden aan de groep toegevoegd.

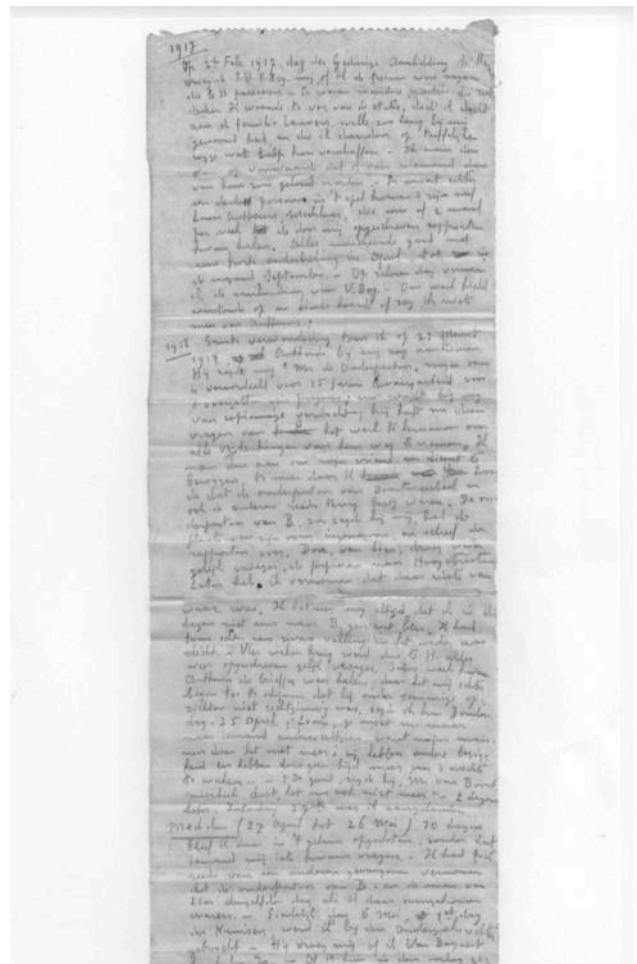

12. De brug over het Kanaal in Wijgmaal-Herent in 1910. Het huis, rechts, was de brugwachterswoning, tevens herberg („Chez le Garde du Pont”).

Een tweede oponthoud was er in het Herentveld tussen een menigte vijandelijke soldaten. Daar werd de onderpastoor Alfons Huypens van Herent bij ons gebracht. De handen waren hem op de rug gebonden. Na een korte rustpauze, trokken we verder in de richting van Herent, ten prooi aan schrik en naargeestige gedachten. Alvorens Herent te bereiken, zagen ze enkele vrouwen en kinderen die huilend smeekten om hun familieleden vrij te laten, doch tevergeefs. De beulen hadden geen medelijden. De tocht ging immer verder. Op de Mechelsesteenweg zagen we niets dan afgebrande huizen.

Wist u dat...

Alfons Huypens, onderpastoor in Herent bij het begin van de oorlog. Tijdens de oorlog was Huypens verbonden aan het verzet. Hij maakte deel uit van een spionagenetwerk dat de treinen registreerde. In het voorjaar van 1918 werd hij ontmaskerd, opgepakt en naar de gevangenis in Mechelen gevoerd. Vervolgens werd hij overgebracht naar de gevangenis in de Begijnenstraat in Antwerpen (einde mei-augustus 1918). Daarna werd hij overgebracht naar de gevangenis in Vilvoorde (september-oktober 1918). Uiteindelijk werd hij gedeporteerd naar Duitsland. Na de bevrijding kwam hij snel terug naar België. In gevangenschap schreef hij zijn verhaal neer op wc-papier in potlood.

Een stuk beschreven toiletpapier

Een derde maal werd halt gehouden aan een kasteel waar we drank ontvingen en waar ons suikerbieten als voedsel werden aanbevolen, die wij weigerden. Na een korte rust ging de tocht verder naar Veltem. Verscheidene oude mannen konden niet meer verder, het weer was heet. Toch dwong men hen voort te gaan en eindelijk bereikten wij Kortenberg, waar ook vele huizen in de as lagen. Een vierde halte werd in dit dorp gehouden.

Men wilde de onderpastoor Lodewijk Celis van Wezemaal (Louis werd later van 1916 tot 1930 pastoor van Liezele. De vernietigde Sint Jozef kerk werd terug opgebouwd waarin hij de eerste mis opdroeg de eerste zondag van september 1925) een ransel doen dragen maar hij weigerde. Hier werden de zwijnen gevoederd, die onze bewakers gestolen hadden. Wij ontvingen niets! Het ging alweer voorwaarts, richting Nosseghem. Onderweg werd ons door de burgers water aangeboden, doch wij mochten het niet aanvaarden of wij ontvingen stomp en kofslagen. De reis was verschrikkelijk en vermoeiend zo zonder eten en drinken. Velen onder ons waren er na die lange voettocht erg aan toe en bezweken haast.

Eindelijk bereikten wij tegen de avond Nossegem. Men joeg ons zoals vee in een grote weide bijeen. Wij vroegen drank aan de overste. Hij zei dat wij eten en drank zouden ontvangen.

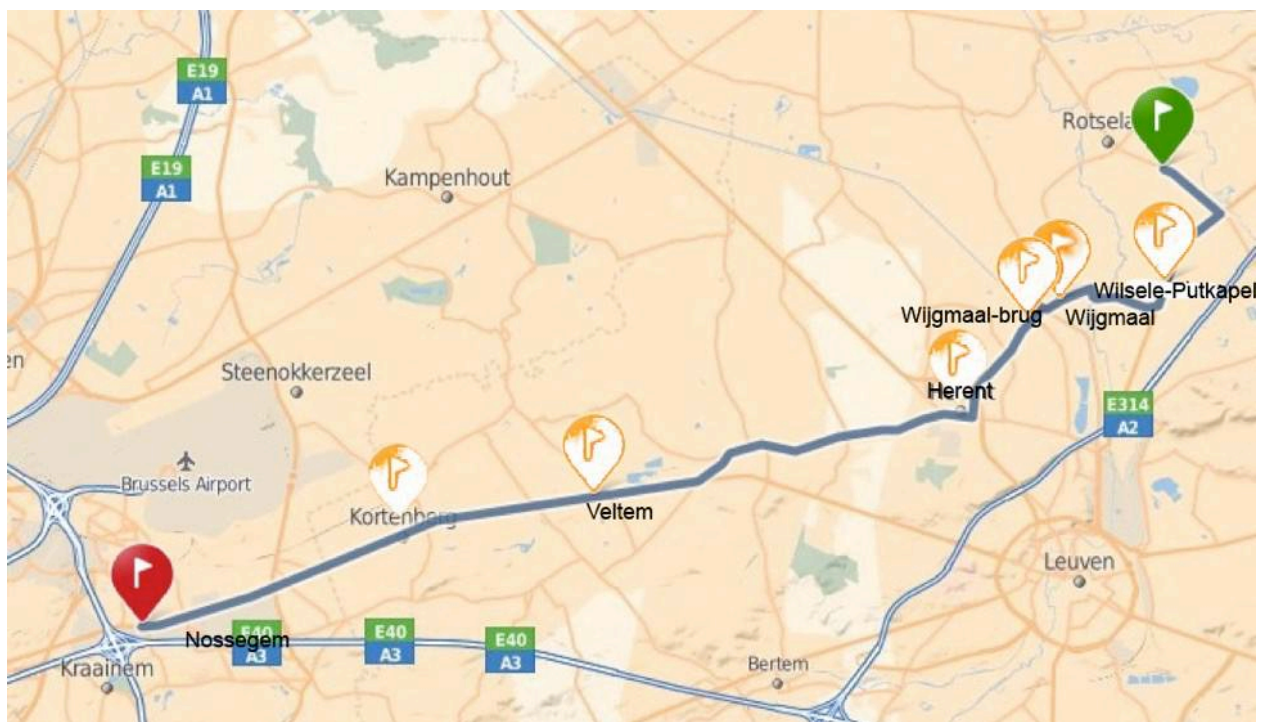
Een uur later, omstreeks 7 u, kregen wij een stuk brood, ons gebracht door de boeren, dat wij in drie hapen konden opeten. Het begon reeds donker te worden. Waar nu naartoe? Moesten wij hier overnachten of wat ging er gebeuren? Opeens kwam het bevel dat wij verder moesten marcheren. Het was ondertussen pikdonker geworden. Tussen een haag van vijandelijke soldaten werden wij

weer verder geleid gedurende een 10-tal minuten. Wij bereikten een school om daar, naar wij dachten, te overnachten. Daar werden ons door de burgers aardappelen gebracht waarvan we er drie kregen. Nu zouden wij trachten te slapen. Er waren echter maar twee klassen beschikbaar voor zoveel volk! De banken werden buiten gezet, die moesten dan maar dienen om op te slapen. Sommigen namen plaats op een bank daar het binnen in de klaslokalen te ongezond was. We sliepen steeds goed op de stenen van de speelplaats. Het was omstreeks 8 u 's avonds.

Vermoeid van de reis sliepen we weldra in, geheel gerust en denkende dat we 's anderendaags weer naar huis zou mogen terugkeren. Maar helaas, groot was onze verwondering toen wij reeds dezelfde avond rond 9u30 gewekt werden. Waar nu naartoe? Het was zeer duister. Met alweer de geweren aan onze zijde werden wij in een zijstraat geleid waar wij een uur moesten wachten. Ik begon toen de toestand donker in te zien. Omstreeks 10u30 kwam een trein het station binnengereden. Het volk zette zich in beweging. Wij moesten de trein op, in wagons waarvan de bodem bedekt was met een laag paardenmest. Rond 11 u 's avonds vertrok de trein.

Wij moesten recht blijven staan. Waar wij naartoe reden wisten wij nog niet.

Hierboven de route die Jan en zijn lotgenoten te voet hebben afgelegd van Rotselaar naar Nossegem. Een route van ongeveer 25 kilometer lang.

Wij bereikten Leuven in de donkere nacht, omstreeks 2 uur. Het was een treurig schouwspel; wij zagen daar het verbrande Blauwput waar in de duisternis hier en daar nog een vlam opsteeg. Na een korte halte van de trein reden wij verder langs Tienen. Een droevige nacht, allerlei sombere gedachten doorkruisten mijn geest. We zagen alleen maar de soldaten die ons bewaakten.

Ruines Diestsestraat

Links de Sint-Pieterskerk

Ruines aan stadhuis

Ruines Statiestraat (Bondgenotenlaan)

Eindelijk brak de dag aan en om 7u30 kwamen wij toe te Luik. Daar weerklonk de muziek van een Duitse militaire kapel. De muzikanten waren uitgedost in groot ornaat. Vanuit onze paardenstal bekeken wij droevig gestemd het schouwspel. Wij ontvingen een weinig drank, doch geen eten. Omstreeks 9 u reden wij weer verder in de richting van Herbestal. Zonder twijfel werden wij naar Duitsland gebracht. Wat zou er van ons geworden, moesten wij naar de gevangenis of naar het slagveld? Eén van onze bewakers vroeg water in het station van Herbestal, doch het verzoek werd geweigerd. Wij moesten toch doodgeschoten worden, zei een bediende. Op aandringen van de soldaat werd ons toch water gegeven. Om één uur werd de reis vol angst voortgezet naar Düsseldorf.

30 augustus. Onderweg sprong een man uit de trein. Het was Louis Neefs uit de Heikant. Wij dachten dat hij dood was, doch later zouden wij hem terugzien. Onderweg werden wij uitgejouwd door vrouwen en kinderen en aanzien voor moordenaars. In Düsseldorf ontvingen wij een eerste maal eten, een stukje brood met worst en daarbij stampen en sabelslagen. Sommigen onder ons werden ten bloede toe geslagen. Vervolgens moesten wij weer de trein in, op weg naar Bassim. Onderweg werd een man uit Herent doodgeschoten! Nog altijd uitgejouwd door de menigte kwamen wij op onze bestemming aan waar wij rijstsoep kregen met daarin rauwe aardappelen. Na een kort oponthoud in het station reed de trein

Wist je dat..

Louis Neefs inderdaad terug werd opgepakt en terugkwam op 30 januari 1915. Tijdens zijn deportatie kreeg hij een verzworen hand en had hij verschrikkelijke pijnen in de benen uitgestaan.

weer verder zonder dat wij onze bestemming kenden. De trein reed zeer langzaam om de personen die ons uitjouwden de gelegenheid te geven ons te bewonderen. Het werd stilaan avond. Wij kwamen weer in een station toe rond 7 uur, het was bijna donker. Wij konden nog juist lezen in welk station wij toegekomen waren.

Het was Münster. Waren wij nu ter bestemming aangekomen? Wij mochten uitstijgen en nogmaals werden wij tussen een dubbele haag soldaten weggeleid. Onderweg werden wij voor de gek gehouden. De ene keer moesten wij lopen en dan weer gaan. Zo vervolgden wij onze weg. Er waren oude mannen tussen onze groep, die niet goed meer konden volgen. Jozef Adams van Beversluis had eveneens een stamp gekregen, waaraan hij later zou overlijden.

Wist je dat...

Joannes Jozef Adams (roepnaam Jef) overleed op 15 september 1914 ingevolge deze stamp in de onderbuik. De overlijdensakte werd te Rotselaar opgesteld ingevolge bericht uit Hannover op 6/5/1915. Adams was timmerman en woonde in Beversluis. Zijn naam staat eveneens op het martelarenmonument aan de kerk van Rotselaar (midden bovenaan)

Ingang van het kamp te Münster

Route die Jan per trein van Nossegem naar Münster heeft afgelegd. De afstand bedroeg ongeveer 364 kilometer.

Wij kwamen uiteindelijk aan enkele barakken waarin wij binnen gejaagd werden als varkens. Nauwelijks waren wij onder dak of de soldaten kwamen binnen als leeuwen en begonnen ons te schoppen en te slaan. Het volk kroop verschrikt dicht bijeen, velen waren waanzinnig van de honger. Ik lag in een vertrek waar de soldaten niet zo brutaal optraden. Een verschrikkelijke nacht volgde, er werden mensen doodgeschoten. Frans Feyaerts van Wezemaal werd ook door een kogel getroffen waaraan hij later overleden is. Zo brak voor ons de ochtend van de volgende dag aan, het hart vervuld van angst voor nieuwe bevelen. In totaal hadden wij ongeveer 48 uur al staande doorgebracht in de goederenwagens.

“Op 1 september moesten wij om 8 uur buiten in de rij gaan staan. Na veel aandringen mochten wij onze behoefte gaan doen. Half dood van honger en dorst stonden wij daar ons vonnis af te wachten. De eerste vijftig man moesten zich gans ontkleden en dienden daar zo twee uur naakt in een barak te blijven staan. Het was om de kleren te ontsmetten, zegden onze bewakers, en om alles af te geven wat wij op zak hadden. Zo hebben wij daar gestaan tot 5 uur in namiddag alvorens het onze beurt was om afgetast te worden. Dit alles in de hete zon.

Toen werden wij naar een andere plaats geleid waar wij, naar men zei, voedsel zouden krijgen. Uiteindelijk ontvingen wij water doch geen eten. Daar onder het dak van de barak was het met ons droevig gesteld. De mensen, dood van de honger, bekeken elkaar bedrukt. De priesters werden op wrede wijze mishandeld en er werd daarbij regelmatig gebruik gemaakt van de geweren. Zo werd het avond. Om 7 uur werden wij twee aan twee in de rij gezet en in plaats van eten te krijgen werd ons gezegd dat al wie zich in de loop van de komende nacht zou laten horen door de kogel zou sterven.

Een schrikwekkend vonnis op onze nuchtere maag. Wij werden dan in kleine barakken geleid. Wij bevonden ons met 50 man in de onze. Een grove betonvloer was ons matras. Verschrikkelijke nachten die wij beleefden tussen zulke beulen en zo ver van ons gezin verwijderd! Razend van honger en dorst kon niemand slapen. Enkele mannen, als het ware van hun zinnen beroofd, wilden buiten gaan om te drinken. Gewerschoten weerklonken en verscheidenen onder ons vielen dood ten gronde onder wie Alfons en Henri Wouters afkomstig van Vlasselaaar, Alfons Kiebooms, Gust Van Steenwinkel en Felix Wuyts. Een gevangene uit Gelrode werd de hand afgeschoten en iemand uit Haacht getroffen in de bil. Deze droevige nacht geraakte toch weer voorbij. Op dat ogenblik waren wij 8 uur zonder eten gebleven en het begon erg te worden. Wij mochten onze barak verlaten omstreeks 7 uur. Daar stond nu koffie op ons te wachten, het zou zeker gaan beteren. Wij ontvingen ieder een 1/2 liter koffie alsook een half zwart droog brood. Wij konden daar zonder mes aan eten zoals de dieren. Deze dag liep beter af dan de vorige. 's Avonds trokken wij naar een andere barak waar wij met 967 man bijeen lagen in een laag zand van ongeveer 20 centimeter dik en allemaal naast elkaar om plaats te hebben. Nu zou ons lijden pas goed beginnen, we moesten op de blote grond slapen zonder enig deken of stro onder ons lichaam.

Begraafplaats van het gevangenkamp Munster

Talrijke mensen wandelden 's nachts rond in plaats van te slapen. Het was een ongelukkig leven, zo behandeld te worden als dieren en niemand iets misdaan te hebben. Bij het ontwaken waren wij zwart van het stof en er was geen zeep om ons te wassen. Zo hebben wij drie weken geleefd in onrust, in grote armoede. Het ontbrak ons aan alles.

De koude nachten naderden en er was nog geen deken te verkrijgen. Eindelijk werd ons toch een andere plaats toegewezen. Het was er een weinig beter. Wij lagen daar met 150 man bij elkaar en nu op stenen in plaats van in het zand. Op die manier was onze toestand verbeterd, doch er was nog veel te kort.

'5 **Het barakkenkamp van Munster voor burgers en krijgsgevangenen**

Nachts, in volle duisternis, begonnen de bewakers te roffelen en te schieten. Deze dakbekleding bestond uit gegolfd plaatijzer. Iedereen dacht dat zijn laatste uur geslagen was. Verschillende gevangenen werden inderdaad doodgeschoten. Eén verhing zich tijdens het kabaal, velen werden gewond. De priesters werden op valse wijze beschuldigd de gijzelaars tot vluchten aangespoord te hebben.

In het begin ontbrak in de barakken zelfs de nodige plaats om zich 's nachts op de grond uit te strekken, zodat velen bleven rechtstaan en niet konden slapen. Slechts in november 1914 kreeg men een deken en de cementvloer, waarop de gevangenen sliepen, was alleen met een laag houtkrullen bedekt. Het voedsel was slecht en juist voldoende om van honger niet te sterven

Met slechte klompen aan en natte voeten liepen wij de ganse dag rond zonder de gelegenheid te krijgen ze te drogen. Zo waren er alweer verscheiden weken verstreken en er kwam geen einde aan onze gevangenschap. Dezelfde avond ontvingen wij ook het bevel dat wij moesten verhuizen naar een ander kamp. U kunt zich inbeelden in welke toestand wij ons bevonden. Wij dachten uiteindelijk toch naar huis te mogen terugkeren, en nu moesten wij naar een ander kamp. Dat was droevig nieuws. Wij bevonden ons immers reeds 16 weken in Münster.

De volgende dag waren wij al vroeg te been, ziek of niet, allen moesten buiten, één persoon die niet kon gaan, bleef liggen. Men vroeg wat er met hem moest gebeuren? Het antwoord was eenvoudig, hang de man maar op. Zoveel werd er in een gevangenenlager om het leven van een mens gegeven. Op zondag 13 december vertrokken wij naar onze nieuwe gevangenis te Celle. Om 9 uur verliet de ongelukkige stoet het kamp met als bestemming het station van Münster waar wij 16 weken geleden uit de trein gestapt waren. Het was maar een afstand van een half uur, doch wij hebben er twee uren over gegaan. Om 11 u. 30 zijn wij uit Münster vertrokken en om 14 uur zijn we in het station van onze bestemming toegekomen, om vandaar onze weg te voet voort te zetten in de richting van Celle.

Onderweg zagen we niets dan bossen en slechts weinig landbouwgrond. Wij zijn in ons nieuw kamp toegekomen. Wij werden daar zo vriendelijk ontvangen dat iedereen schrikte en beefde bij het zien der hutten waarin bovendien nog andere gevangenen zaten. Het koude zweet brak ons uit. Wat ging er van ons, onschuldige burgers, geworden? Het werd avond. De ene bekeek de andere. Eindelijk vooruit. Wij gingen de hutten voorbij en glimlachten even wanneer wij aan een honderdtal nieuwe barakken kwamen. Hoop deed ons herleven. Wij ontvingen een deken en een handdoek die mij al dadelijk gestolen werd. Wij ontvingen een eetketeltje alsook een waskom. De gamel was veel kleiner dan de waskom! Wij bereikten de barak waar wij onze intrek moesten nemen en daar kregen wij ook nog een strozak om op te slapen. Het zag er daar nogal goed uit, gezien de omstandigheden waarin wij ons voordien bevonden!

Het was toen 106 dagen geleden dat wij nog op een strozak geslapen hadden. Op 14 december slipten wij voor de eerste keer in onze nieuwe gevangenis. Wij waren daar ook gevangenen, maar het verschil tussen Münster en Celle was zo groot dat wij meenden thuis te zijn. De slaapgelegenheid was er veel beter in warme kamers en we verbleven slechts met 55 personen in één vertrek. Het eten was ook beter en de bewakers waren er minder brutaal dan in Münster.

Om 9 uur 's avonds werden wij gewekt om soep te halen en allen die vlug genoeg waren ontvingen hun rantsoen. De volgende morgen kregen we thee, 's middags soep, in de namiddag een stukje brood en 's avonds rijstwater. Zo hadden wij alweer een onderdak gevonden. Wederom brachten wij zes weken door in ongerustheid en het werd hoe langer hoe erger.

Eindelijk kwam de dag der verlossing. Niemand durfde het geloven en toch was het zo.

Wist je dat...

Eén van de transporten naar Keulen werd gebracht als 'jachttrofee' door de stad gedreven, ondertussen bedreigd, beschimpt en beledigd door verontwaardigde omstaanders.

Bestemmingen van de transporten waren Keulen, Munster, Soltau of Celle. Deze laatste drie waren militaire oefenterreinen bij Hannover, die in augustus 1914 leeg stonden omdat de troepen aan het Frans-Belgische front streden. In de leegstaande paardenstallen en barakken kregen de gevangenen een onderkomen. Maar omdat ze in grote getale toestroomden was de voorziene ruimte snel ontoereikend. En dat betekende het begin van heuse concentratiekampen, waar duizenden krijgsgevangenen en burgers opgesloten waren.

Kriegsgefangenlager Celle

Op 28 januari 1915 vertrokken wij naar het station van Celle waar wij om 9 u. 30 toekwamen en dadelijk vertrokken. Allemaal verheugd trokken wij terug naar ons Vaderland waar wij de 29ste januari toekwamen. Onderweg hadden wij een weinig soep gekregen. De volgende dag rond de middag kwamen wij toe in Luik waar wij weer soep ontvingen doch ditmaal zoveel wij verlangden. Daar zagen wij vele kennissen en vrienden die uit andere kampen afkomstig waren. Om 4 uur vertrokken wij uit Luik naar

Landen waar wij een stuk gesmeerd brood kregen, alsook warme koffie. Dit was vijf maanden geleden. De warme koffie deed ons lichaam herleven want het was zeer koud. De treinreis ging verder via Tienen naar Leuven waar wij toekwamen om 18 u. 45. Wij zegden tegen elkaar dat we om 20 uur thuis zouden zijn. Groot was onze verwondering wanneer een burger ons kwam zeggen dat wij nog naar Brussel moesten rijden en 't was nog waar ook. Om 19 uur reden wij verder naar Schaarbeek, waar wij om 22 uur toekwamen. Daar dienden wij nog eens de nacht in de trein door te brengen.

Wist je dat..

De jongens onder de 15 jaar, terug kwamen op 25 oktober 1914. De 1ste november de mannen boven de 70 jaar. De 2 december de jongelingen onder de 17 jaar en de mannen boven de 60 jaar alsook de pastoors en onderpatoors. De overige rond de 30 januari 1915.

De volgende dag werden wij om 10 uur volgens onze plaats van herkomst ingedeeld en om 14 uur vertrokken wij opnieuw naar Leuven. Daar kwamen wij toe om 15 uur en om 17 uur vertrokken wij naar huis waar onze ballingschap een einde nam.”

Jan kwam dus terug in Rotselaar aan op 2 februari 1915.

Wist je dat...

Tuberculose in de volksmond ook wel tering werd genoemd. In de periode dat er nog geen werkzame geneesmiddelen bestonden tegen tuberculose ontstond de eufemistische afkorting tbc, of zelfs tb, die ook tegenwoordig nog wel worden gebruikt. De term 'witte pest' is ook weleens voor tuberculose gebruikt.

Bij snel verloopende gevallen werd de ziekte wel aangeduid als 'vliegende tering'. Ook het eufemisme 'pleur(it)is' (dat longvliesontsteking betekent ongeacht de oorzaak) werd wel eens gebruikt. De naam tuberculose komt van de tuberkels, knolvormige lichaampjes, ook wel granulomen genaamd, die kenmerkend zijn voor ontstekingen veroorzaakt door deze bacteriegroep.

De lijdensweg achteraf...

Jan was ziek teruggekomen door de koude, gebrek aan voedsel en hygiëne. Hij had de tering of longtering opgelopen. Of zoals dokter Switters in zijn bewijs formuleert als “Tuberculose pulmonaire”.

Op 29 oktober 1916 sterft Jan aan deze ziekte. Hij werd 31 jaar.

Wist je dat...

Zijn acht jaar oudere broer Petrus eveneens naar Duitsland werd gedeporteerd op 28 augustus 1914 en gerepatrieerd op 30 januari 1915. Ten gevolge koude, verdriet en armoede tijdens de deportatie is hij lang ziek geweest.

Ook zijn schoonbroer, Josephus Ons, de twee jaar jongere broer van Roza werd eveneens naar het kamp te Münster getransporteerd op 28 augustus 1914 en gerepatrieerd op 28 januari 1915. Joseph stierf te Aarschot op 20 januari 1965 en werd 77 jaar.

Het is hoogstwaarschijnlijk dat ze elkaar daar hebben ontmoet.

Op ongeregeld papier voor
of ermogen vastgesteld bij
bewijs des burgemeesters
van Rotschaer
in datum van 16 Aug
19 19
(Art. 62, n° 110, Zegelwetboek.)

BURGERSTAND

GEMEENTE
Rotschaer

PROVINCIE
Brabant

Rechterlijk Arrondissement
Leuven

Uittreksel van het Register der Akten van overlijdens

voor het jaar

N° 30

Quinze neufcentsoixante et seize den
neuf et vingt-troisième October is overleden
te Rotschaer Jan Baptist De Henster
achtigenvoet van etbaria Rosalia Oms, zoon
van Franciscus Ludovicus De Henster en
zijne vrouw Joanna etbaria Rosalie
Van den Broeck overleden

VOOR EENSLUIDEND UITTREKSEL.

afgeleverd op ongeregeld papier voor bestuurlijke
inlichtingen

Den 16 Augustij 19 19

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

Mr. J. de Vries

†

Verkiezlijk is de dood boven een leven vol bitterheden ende eeuwige rust boven eene aanhoudende kwijning. Eecl. XXX, 17

—

BID VOOR DE ZIEL
VAN ZALIGER
JAN BAPTIST DE VEUSTER

echtgenoot van

MARIA ROSALIA ONS

geboren te Rotselaar den 7 Juni 1885

aldaar godvruchtig overleden den 29 Oktober 1916,
voorzien van de laatste III. Sacramenten.

De plechtige Lijkdienst, gevolgd van de Begraffenis zal plaats hebben te Rotselaar, op Dinsdag 31 Oktober te half tien. De Vigilien te 9 uren.

—

Uwe oordeelen, o Heer, zijn ondoorgrondelijk... al het geluk des tijds verdwijnt en men denkt het te genieten... Doch het is geschied gelijk het God be-lieft heeft, dat zijn H. Naam gezegend zij.

Ps. XXXV Job I 21

Duurbare Echtgenote, God roept mij tot Hem, maar mijne liefde voor u sterft niet, ik zal u bemin-nen in den hemel gelijk ik u op aarde bemind heb.

En gij, lieve Kinderen, beweent niet zoozeer mijne dood, want ik rust en bid voor u bij God.

Zoet Hart van Maria, wees mijn heil. 300 d. afl.
Zoet Hart van Jesus, wees mijne liefde. 300 d. a.
Mijn Jesus barmhertigheid. 100 dag. afl.

R. I. P.

—

Rotselaar, vrouw F. Piette

Rozalie blijft achter met drie minderjarige kinderen. Mijn grootvader Louis is dan 8 jaar, Jef is 6 jaar en Liza werd twee maand eerder 5 jaar.

Op 19 augustus 1919, bijna drie jaar na de dood van Jan doet Rozalie een aanvraag tot vaststelling van schade aan personen, overlijden van het slachtoffer bij de Rechtbank voor oorlogsschade.

Na Wereldoorlog 1 werden in ieder gerechtelijk arrondissement bijzondere rechtscolleges in het leven geroepen om uitspraak te doen over de oorlogsschadevergoedingen. De organisatie van deze tijdelijke Rechtbanken en Hoven voor Oorlogsschade viel onder de bevoegdheid van de Ministeries van Justitie, Binnenlandse Zaken en Economische Zaken. De rechtbanken konden in om het even welke gemeente van hun rechtsgebied zitting hebben, bestonden uit één of meerdere kamers en werden opgeheven nadat ze hun functie hadden volbracht.

Geteisterden dienden verzoekschriften tot schadeloosstelling in, waarna ze opgeroepen werden om voor de rechtbank te verschijnen. In een eerste zitting werd een verzoeningspoging gedaan tussen beide partijen, waarbij de staat vertegenwoordigd werd door de Staatscommissaris. Indien men niet tot overeenstemming kwam, deed de rechtbank een uitspraak over het bedrag van de schadevergoeding. De procedure voorzag in verschillende beroepsmogelijkheden en was gratis. De Rechtbanken voor Oorlogsschade waren al gauw overbelast, wat de uitbetaling op de lange baan schoof. De regering kwam aan dit probleem tegemoet met de systemen van Heropbouw door de Staat en de Voorlopige Woningen, om zo het proces van de wederopbouw te versnellen.

Om de oorlogsschade te staven diende Rozalie bewijzen te verzamelen om haar aanvraag kracht bij te zetten. Zo leverde Dokter Switters te Wijgmaal op 12 augustus 1919 een attest af.

Je soussigné, docteur en médecin, certifie
avoir constaté la mort de l'homme J. B. de
Portulien, à son retour d'Allemagne en France
1915, pour Tuberculose pulmonaire. -
Cet homme est mort de la maladie affective
le 27 Octobre 1916.

D. T. Switters.

Wijgmaal, 12 Août 1919.

ARRONDISSEMENT
LEUVEN

Gemeente Rotselaer

BIJLAGEN

(1) een bewijs van Dokter Switters
Overlijdens akte

Jan B. De Leuven
Ons
MODEL III
OORLOGSSCHADE

Aanvraag tot vaststelling van schade aan personen.

Overlijden van het slachtoffer

Stoffelijke schade uit overlijden, veroorzaakt hetzij door een oorlogsfeit, hetzij door gevangenschap, deportatie bevolen of gewelddaad gepleegd door den vijand.

Rotselaer , den 19 Augustus

Den heer Voorzitter van de Rechtbank voor oorlogsschade,
te Leuven

HEER VOORZITTER,

Ik ondergeteekende (2) **Maria Rosalie Ons**
geboren te **Nieuwrhode** } provincie Brabant , land Belgie , den 2/5/1884,
van **belgische** } of departement } nationaliteit
woonachtig te **Rotselaer** } provincie Brabant }
woont kiezende in België te **Rotselaer** } of departement } **Veldstraat** straat, n° 24
het beroep uitoefende van **landbouwster** handelende in } eigen naam } **Veldstraat** straat, n° 24
} ~~naam van~~ } ~~naam van~~

Heb de eer U te vragen de stoffelijke schade te doen vaststellen die er veroorzaakt werd aan ondergeteekende **Maria Rosalie Ons** te **Rotselaer** uit het overlijden van

M. (3) **Jan Baptiste Devenster**

geboren te **Rotselaer** } provincie Brabant , land Belgie }
den 7 Juni 1885 } van **belgische** } nationaliteit, zijn laatste woonst gehad
hebbende te **Rotselaer** } provincie Brabant } **Veld** straat, n° }
} of departement } of land }

gewoonlijk het beroep uitoefende van **landbouwer**

Graad van verwantschap met den aanlegger **vrouw van het slachtoffer**

Plaats en tijdstip waarop het feit geschiedde :

Overleden te Rotselaer den 29 October 1916.

Aard van het feit :

Overleden tengevolge van zyne wegvoering in Augustus 1914 naar Duitschland (Kamp van Mûster van 27/8/1914 tot 31/1/1915)

Omstandigheden waarin het geschiedde :

Gedurende zyne ballingschap deed hy ene ziekte op , die volgens getuigenschrift van Dokter Switters, hierby gevoegd, eene longtering was, die den dood na zich sleep.

In geval de dood niet het rechtstreeksch gevolg is geweest van het schadelijk feit, de omstandigheden vermelden die op dit feit volgden :
Onmiddellyk na zyne terugkomst is hy ziek gebleven tot aan zyne dood

Ik bevestig de werkelijkheid van de schade aangegeven bij mijne aanvraag. Zoo helpe mij God.

Ik bevestig tevens geene enkele vergoeding te hebben ontvangen voor oorlogsschade (4) of : als vergoeding voor oorlogsschade de som van te hebben ontvangen van den Staat of van (5)

(Handteekening.) *M. R. Ons*

Maar waarschijnlijk bleek het attest van Dokter Switters niet voldoende.

De burgemeester van Rotselaar en de assistent van dokter Switters, Jos Van Lindt dienden ook attesten in alsook drie medege deporteerden Domin Bruslemans, August Van Doren en Emile Passemaert. Deze attesten werden opgesteld op 4 juni 1920.

De ondergetekende Burgemeester van Rotselaar
verklaart dat de genaamde Jan Baptist Leventer
door de Duitsers gevangen genomen is den 28 Augustus
duizend negenhonderd en veertien en weg gevoerd naar
Duitschland en reukelijk terug gekend op 2 Januarij 1916
en overleden te Rotselaar op 29 October 1916

Rotselaar den 4 Junij 1920
of De Burgemeester
L. Deschepene
J. H. Leempoels.

Je Sournigni Docteur en
Medecin declare que le sieur
Leventer Jean Baptiste de
Rotselaar. etait atteint de
Tuberculose pulmonaire a son
retour de l'Allemagne en
1914. Et qu'il est mort de
cette affection. en 1916.

Dr Jos. Switters

Dr. Dr. Switters.

Wegmal 4-VI-20

Vreemd is dat de drie mee gedeporteerden bevestigen dat ze Jan hebben mee naar huis hebben gebracht, niettegenstaande dat hij pas de 2de februari 1915 terugkwam. Is hij eerst nog verzorgd geweest in een ziekenhuis in Leuven?

Rotterdam 5-6-20

Ik ondergetekende verklaar den geaarnde Jaes De Voster mede gebracht te hebben van Duitschland ziek en is van zijne ziekte gestorven

Emile Passmans

voor wetting het hier neventuande handteken

De Schepene
H. Leempoel

Rotterdam Den 5-6-1920

Ik ondergetekende verklaar dat Jean De Voster ziek geworden is in Duitschland heb hem mede naar huis gebracht ziek. De ziekte is altijd verslegt en is er van gestorven.

Domien Brullemans

voor wetting het hier neventuande handteken

De Schepene
H. Leempoel

Rotterdam, Den 5-6-1920

Ik ondergetekende verklaar dat Jan De Voster ziek geworden is in Duitschland heb hem mede naar huis gebracht ziek. De ziekte is altijd verslegt en is er van gestorven

August Van Doren

voor wetting het hier neventuande handteken

De Schepene
H. Leempoel

Het hof van oorlogsschade te Brussel besliste uiteindelijk volgens het vonnis door het tribunaal van oorlogsschade te Leuven van 28 juli 1920, vergoedingen toe te kennen aan mevrouw ONS Marie Rosalie, weduwe DEVENSTER Jean Baptiste en de drie kinderen DEVENSTER (De schrijfwijze van de namen was een serieuze blunder van het tribunaal van Leuven die de namen verkeerdelijk hebben geschreven in het vonnis en klakkeloos werden overgenomen door het hof van Brussel)

De volgende vergoedingen werden toegekend:

- Een jaarlijkse uitkering aan Rozalie van 800 frank vanaf 29 oktober 1916 (sterfdatum van Jan)
 - Reden: overleden wegens ziekte ten gevolge de deportatie
- Een jaarlijkse uitkering aan Rozalie als moeder en wettelijke voogd, en aan elk van de drie kinderen van 300 frank vanaf 29 oktober 1916 en dit tot hun zestiende jaar.
 - Reden: overleden wegens ziekte ten gevolge de deportatie.
- Een vergoeding aan Rozalie als moeder en wettelijke voogd, en aan elk van de drie kinderen van 300 frank voor de periode van 2 januari 1915 tot 29 oktober 1916.
 - Reden: werkonbekwaamheid wegens ziekte.
- Een vergoeding aan Rozalie en de drie kinderen van 150 frank voor de periode van 28 augustus 1914 tot 2 januari 1915.
 - Reden: deportatie naar Duitsland.
- Een jaarlijkse uitkering aan Rozalie en de drie kinderen van 2.400 frank voor de periode van 2 januari 1915 tot 29 oktober 1916.
 - Reden: werkonbekwaamheid wegens ziekte.

Een paar formuleringen roepen vragen op zoals een jaarlijkse vergoeding voor een periode. Is volgens mij voor betwisting vatbaar!

Later werd wegens cassatie op 7 oktober 1920, onderschreven te Brussel op 2 november 1920 en tijdens een rechtszitting van 17 november 1920 geoordeeld dat de 150 frank ten gevolge van werk onder dwang zonder arbeidsinkomen gedurende drie maanden niet onder de successie van het slachtoffer valt.

Rozalie bleef wonen in de Sint-Ceciliaan (waarschijnlijk nu n° 5) te Rotselaar. Mijn grootvader Louis bouwde later in een zijstraatje van de Torenstraat een huis waaruit hij aan de achterzijde van zijn tuin het huis van zijn moeder kon zien.

Ze huwde met Marcus Alphonsus Vermaelen (Alfons of bijgenaamd Runke). Uit dit huwelijk werd Armand Vermaelen geboren. Armand had een klompvoet. Hierdoor mankte hij en droeg hij geregeld een ijzeren gestel. Alfons en Armand werkten beide bij de brouwerij Mena. Alfons als begeleider en Armand bracht bier rond.

Armand Vermaelen – links zittend op de bank

Rosalie stierf op 22 mei 1944 en werd 60 jaar. Volgens de getuigenis van haar kleindochter Elza De Veuster (Nena) zou "ons peet" een hartaanval hebben gekregen door het schrikken van de sirene die afging wegens bomalarm tijdens de tweede wereldoorlog. Ze herinnert zich nog hoe ze zag hoe de twee zonen van Rosalie, mijn grootvader Louis en zijn broer Jef, het naakte lichaam in een wit laken aan het verplaatsen waren naar haar bed. Ze was daar erg van geschrokken omdat het de eerste keer was dat ze schaamhaar had gezien.

Alfons bleef tot zijn dood op 2 mei 1972 er wonen met zijn zoon. Hij werd 92 jaar.

Aan de stamboomtak van Jan De Veuster komt een einde. Zijn laatste nazaat met de naam De Veuster is Nancy De Veuster geboren te Vilvoorde op 15 juli 1969. Zij is de dochter van kleinzoon August De Veuster wiens vader Jef De Veuster, een zoon is van Jan.

Rosalie met enkele van haar kleinkinderen. Links van haar Marcel De Veuster, haar petekind, vooraan zittend Jozef Van de Velde en rechts van haar mijn moeder Marie-José De Veuster

A small, square image showing a handwritten signature in cursive script. The signature appears to be 'M. R. De Veuster'.

Na veel opzoekingswerk en puzzelwerk eindigt hier het verhaal van Jan en Rozalie met een gedicht van Meesteremy (Jan Remy Alloing °1883 - † 1953). En een laatste "wist je dat..."

Wanneer u nog vragen, opmerkingen of informatie mocht hebben mag u mij steeds contacteren op mijn emailadres erwin.juchtmans@telenet.be

Erwin Juchtmans

Herselt, 20 januari 2015

'Gedenk'!

*Gedenk de dooden, kind, die vielen
Op 't gruwelijk veld van eer.
Gedenk bij 't bidden steeds hun zielen
Al knielend vóór den Heer*

*Gedenk de moeders, kind, de weezen,
En al het wee doorstaan,
Verminkte, blinde, kreupele wrakken,
Die droef door 't leven gaan*

*Gedenk, mijn kind naar bovend starend,
Het godlijk woord altijd:
"O Menschen lief, bemint elkander
Omdat ge broeders zijt."*

*Gedenk! En bid voor wereldvrede.
O! Volg des Heeren leer;
Zoo allen dit op aarde deden
Er kwam geen oorlog meer!*

Wist je dat...

Meester Remy een vaste betrekking kreeg in de gemeenteschool van Wijgmaal-Herent (nu Leuven) in 1907 wegens uitbreiding van een derde klas.

Deze school stond op de hoek aan de Rotselaarsesteenweg en de Steenakker. (later werd de Steenakker doorkruist door de Baron E. Descampslaan)

In tegenstelling tot de andere meesters laat meester Remy Alloing zich door de schoolkinderen met zijn voornaam aanspreken, omdat zijn familienaam te moeilijk uit te spreken is.

Mij oom Pros Vanvaeck (echtgenoot van Elza De Veuster) heeft ook nog les gekregen van Meester Remy.

Remy was eveneens een gedepoteerde en zat in de kampen Soltau en Gösloh.

(Noot van Meesteremy: Bij een gedenksteen aan gesneuvelden uit den grooten oorlog. 'moeder wijst het kind naar boven waar staat "Gedenk"')

Bronnen:

- 1914 in de regio Haacht. Kleine dorpen in de Grote Oorlog – R. Casteels en G. Vandegoor – Hagok - 1993.
- Pastoorsverslagen, Rotselaar: Remi Wouters
- Pastoorsverslagen, Wezemaal,: Aloysius Heylen
- Brouwerijen en geschiedenis: www.rotselaar.be
- De evolutie van Rotselaar, Wercher en Wezemaal – Gabry Vandecauteer
- Rotselaar – uitgave van het Beatrijsgeselschap – 1983
- Brouwerij Mena - limonadefabriek Kina – Herman Voets
- Geschiedenis van Herent, Van Prehistorie tot 21ste eeuw - Marcel Piot
- Stadsarchief Leuven
- De geschiedenis van de familie Ons – Wilfried Ons
- Burgemeester in De Grote Oorlog – dagboeken van Gaëtan de Wouters d'Oplinter en Maria Theresia Goethals – Bert Cornelis
- Meesteremy – Jan Remy Alloing – Mia Jespers
- Dossier invaliditeitspensioen 14-18 op naam van De Veuster Joannes-Baptiste (Ref. VC – d015586)